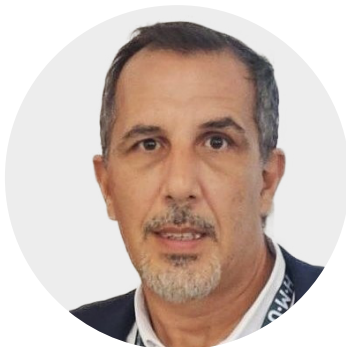

Κρητικό ελαιόλαδο 2026

Η ποιότητα αντέχει, η αγορά αλλάζει

Γεώργιος Ηλ. Κωνσταντόπουλος

Οικονομολόγος, Υπ. Διδάκτορας Οικονομικών
Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων
Σχολή Οικονομικών Επιστημών
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Email: dba00034@uowm.gr

Αλέξανδρος Ε. Γαρεφαλάκης

Αναπληρωτής Καθηγητής
Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Τουρισμού
Σχολή Επιστημών Διοίκησης και Οικονομίας
Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο
Email: agarefalakis@hmu.gr

Γρηγόριος Γιανναράκης

Αναπληρωτής Καθηγητής
Πρόεδρος του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων
Σχολή Οικονομικών Επιστημών
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Email: ggiannarakis@uowm.gr

Εισαγωγή

Αν υπάρχει ένα προϊόν που συμπυκνώνει την οικονομία, την ιστορία και την εικόνα της Κρήτης προς τα έξω, αυτό είναι το ελαιόλαδο. Για το νησί δεν πρόκειται απλώς για μια αγροτική παραγωγή ή για ένα ακόμα εξαγωγίμο προϊόν. Το κρητικό ελαιόλαδο είναι ταυτότητα, καθημερινότητα, τοπική παράδοση, εισόδημα για χιλιάδες οικογένειες, αλλά και ένας από τους πιο αναγνωρίσιμους πρεσβευτές της Κρήτης στις διεθνείς αγορές. Το 2026, όμως, βρίσκει τον κλάδο

σε μια πολύ πιο σύνθετη πραγματικότητα από εκείνη που περιέγραφαν τα στερεότυπα του παρελθόντος. Η ποιότητα εξακολουθεί να θεωρείται κορυφαία. Η φήμη του προϊόντος παραμένει ισχυρή. Ταυτόχρονα, όμως, η αγορά είναι πιο απαιτητική, οι τιμές έχουν εγκαταλείψει τα ακραία υψηλά των προηγούμενων ετών, η παραγωγή πιέζεται από τις καιρικές συνθήκες και η συζήτηση για το μέλλον στρέφεται όλο και περισσότερο όχι μόνο στο πόσο λάδι παράγεται, αλλά στο πώς αυτό πωλείται, σε ποιον και με ποια υπεραξία.

Εικόνα 1: Συγκομιδή ελιάς με παραδοσιακά δίχτυα, μια διαδικασία που παραμένει κομβική για την ποιότητα του τελικού προϊόντος. Photo: Giuseppe Famiani / Unsplash

Η χρονιά αυτή μοιάζει με μεταβατική γέφυρα. Από τη μία πλευρά, η αγορά επιστρέφει σε χαμηλότερα επίπεδα τιμών σε σχέση με την έκρηξη που είχε προηγηθεί. Από την άλλη, οι πιέσεις της κλιματικής μεταβολής και του κόστους παραγωγής κάνουν όλο και πιο σαφές ότι το παραδοσιακό μοντέλο δεν αρκεί. Το κρητικό ελαιόλαδο δεν έχει πρόβλημα φήμης. Έχει, όμως, ένα ανοιχτό στοίχημα: πώς θα μετατρέψει τη φήμη του σε

υψηλότερη προστιθέμενη αξία για το ίδιο το νησί. Και αυτό είναι το βασικό ερώτημα του 2026.

Η παραγωγή: ένα προϊόν ανθεκτικό, μια χρονιά απαιτητική

Η εικόνα της παραγωγής στην Ελλάδα για την περίοδο 2025/26 δόθηκε ήδη από τις διεθνείς εκτιμήσεις που

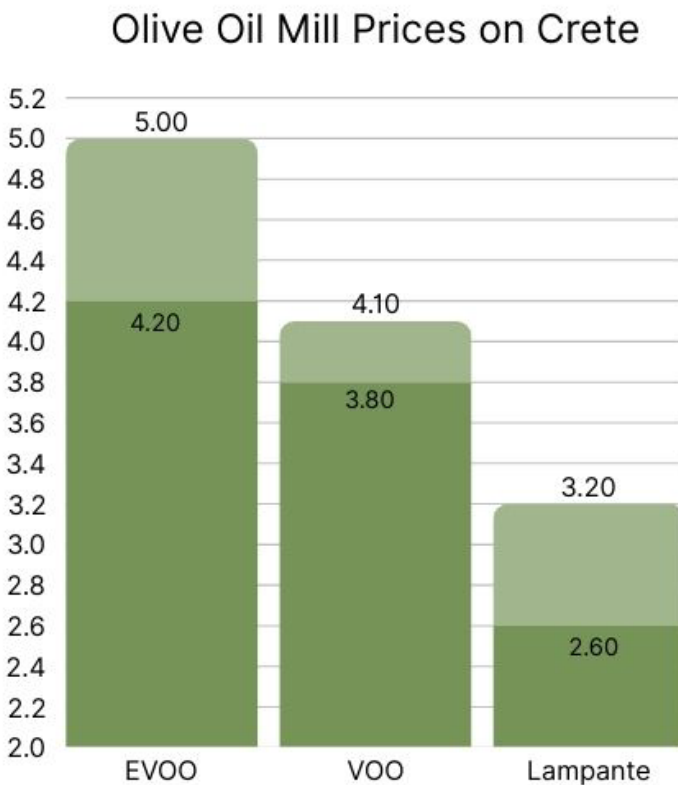
μιλούν για περίπου 210.000 τόνους, χαμηλότερα από προηγούμενες καλές χρονιές. Το πλαίσιο αυτό επηρεάζει φυσικά και την Κρήτη, που αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς ελαιοκομικούς πυρήνες της χώρας. Παράλληλα, οι διεθνείς προβλέψεις για την Ε.Ε. έδειξαν μια μέτρια πτώση της ευρωπαϊκής παραγωγής, με βασικές αιτίες τη ζέστη, την ξηρασία και την πίεση από εχθρούς και ασθένειες στις κύριες παραγωγικές περιοχές.

Για την Κρήτη, η φετινή χρονιά δεν μπορεί να διαβαστεί μονοδιάστατα. Δεν είναι απλώς μια «κακή» ή μια «καλή» χρονιά. Είναι μια χρονιά με μεγάλες διαφοροποιήσεις από περιοχή σε περιοχή, με παραγωγούς που σε ορισμένες ζώνες είδαν μειωμένες αποδόσεις και σε άλλες κράτησαν ικανοποιητικά επίπεδα ποιότητας. Το κρίσιμο στοιχείο είναι ότι ολοένα και περισσότερο το βάρος της συζήτησης μετατοπίζεται από την ποσότητα στη σταθερότητα της ποσότητας. Η κλιματική αστάθεια δεν επηρεάζει μόνο έναν κύκλο συγκομιδής. Δημιουργεί μια νέα συνθήκη αβεβαιότητας για τον παραγωγό, ο οποίος δεν ξέρει με την ίδια βεβαιότητα τι θα του δώσει ο ελαιώνας την επόμενη χρονιά, πόσο θα κοστίσει η άρδευση, ποια θα είναι η φυτοπροστασία που θα χρειαστεί και πόσο θα πιεστούν οι αποδόσεις από υψηλές θερμοκρασίες ή από μια ανομοιογενή ανθοφορία.

Αυτός είναι και ο λόγος που το 2026 έχει ιδιαίτερη σημασία. Δεν είναι μόνο το άθροισμα των φετινών τόνων. Είναι μια χρονιά που επιβεβαιώνει ότι η ελαιοκομία στην Κρήτη περνά σε φάση προσαρμογής. Η παραδοσιακή γνώση παραμένει θεμελιώδης, αλλά πλέον δεν αρκεί από μόνη της. Χρειάζονται καλύτερα δεδομένα, καλύτερη διαχείριση νερού, μεγαλύτερη τεχνική υποστήριξη, και κυρίως ένα πιο σταθερό πλαίσιο για να παραμείνει βιώσιμη η καλλιέργεια στις πιο πιεσμένες περιοχές του νησιού.

Οι τιμές: από την έκρηξη στην προσεκτική ισορροπία

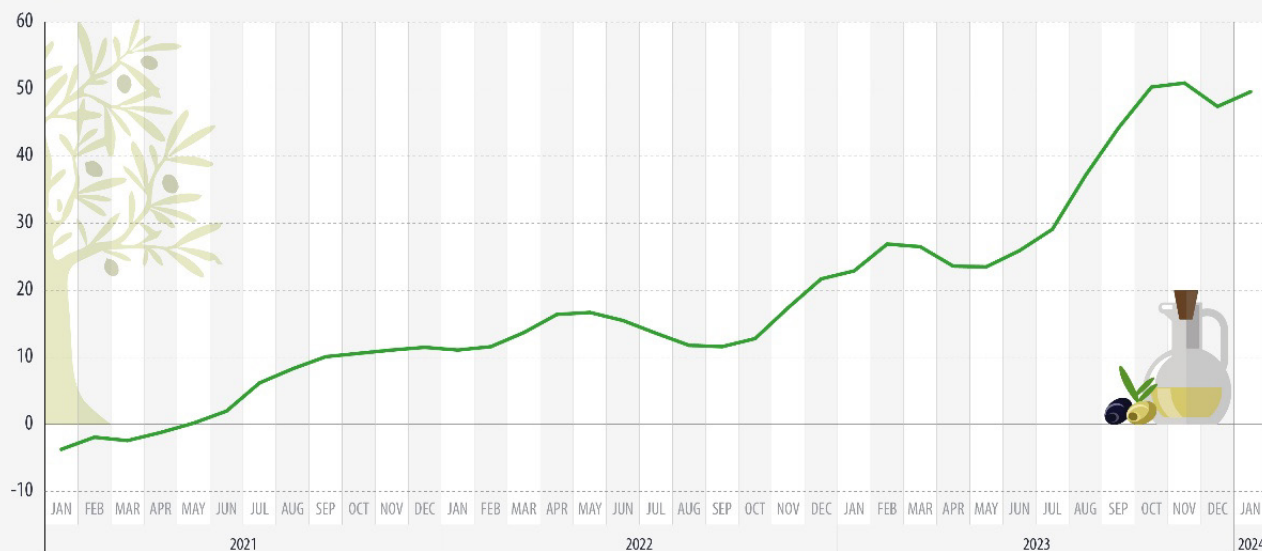
Αν υπάρχει ένα στοιχείο που συνοψίζει το κλίμα της αγοράς στις αρχές του 2026, αυτό είναι η λέξη «προσαρμογή». Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία του Διεθνούς Συμβουλίου Ελαιοκομίας, οι τιμές παραγωγού στα Χανιά για το έξτρα παρθένο ελαιόλαδο διαμορφώθηκαν περίπου στα €4,30/κιλό στην περίοδο από 1 Δεκεμβρίου έως 18 Ιανουαρίου, ενώ στα μέσα Φεβρουαρίου καταγράφηκαν κοντά στα €4,40/κιλό. Στα τέλη του 2025 είχαν βρεθεί και κοντά στα €4,65/κιλό. Με άλλα λόγια, η αγορά δεν κατέρρευσε, αλλά υποχώρησε αισθητά από τα ακραία υψηλά επίπεδα που είχαν προηγηθεί.

Γράφημα 1: Διαμόρφωση τιμών ελαιολάδου στην Ελλάδα, με βάση τα δεδομένα από το International Olive Council – Απρίλιος 2026

Inflation rate for olive oil in the EU, January 2021 - January 2024

(% , annual rate of change)

eurostat

Γράφημα 2: Διαμόρφωση τιμών ελαιολάδου στην Ε.Ε. Πηγή: Eurostat, Απρίλιος 2026

Για τον παραγωγό, αυτή η τιμή δεν είναι ουδέτερη. Είναι το σημείο στο οποίο συναντιούνται η πραγματικότητα του αγρού και οι ψυχροί μηχανισμοί της αγοράς. Από τη μία, τα περίπου 4,30–4,40 ευρώ το κιλό δείχνουν ότι το κρητικό προϊόν διατηρεί σημαντική αξία στην αγορά. Από την άλλη, το κόστος παραγωγής έχει ανέβει τόσο πολύ ώστε ένα μεγάλο μέρος του κλάδου θεωρεί ότι αυτά τα επίπεδα δεν αφήνουν μεγάλα περιθώρια άνεσης/κέρδους. Η συγκομιδή, η άρδευση, τα εργατικά, η ενέργεια, οι εισροές, το ελαιοτριβείο και οι μεταφορές διαμορφώνουν ένα νέο κόστος βάσης, το οποίο πολλοί παραγωγοί θεωρούν ότι δεν αποτυπώνεται πλήρως στις τρέχουσες τιμές.

Υπάρχει και μια δεύτερη διάσταση. Η κρητική αγορά δεν κινείται σε κενό. Παρακολουθεί στενά την Ισπανία και την Ιταλία. Οι 2 αυτές χώρες αποτελούν βαρόμετρο για την διεθνή διαμόρφωση των τιμών του ελαιολάδου. Μάλιστα, έχει θεσπιστεί και σχετική ορολογία τιμών, η Jaén και η Bari, η οποία προέρχεται από τις πόλεις της Ανδαλουσίας και της Νότιας Ιταλίας, αντιστοίχως. Όταν λέμε «τιμές Jaén», εννοούμε τις χονδρικές τιμές παραγωγού στην Ισπανία, οι οποίες λειτουργούν ως benchmark για όλη τη Μεσόγειο και με τον όρο «τιμές Bari» εννοούμε τις τιμές που αντανakλούν την **ιταλική αγορά** και συνήθως είναι **υψηλότερες** λόγω branding, ποιότητας και ισχυρής εξαγωγικής ζήτησης. Όταν το IOC δείχνει ότι η Jaén κινείται πάνω από τα

€4,00/κιλό και η Bari πολύ υψηλότερα, γίνεται σαφές ότι η διαμόρφωση των ελληνικών τιμών είναι μέρος μιας ευρύτερης Μεσογειακής εξίσωσης. Η Κρήτη δεν επηρεάζεται μόνο από το δικό της ισοζύγιο προσφοράς και ζήτησης, αλλά από τη γενική αίσθηση της αγοράς για το τι σημαίνει «σπάνιο», «ποιοτικό» και «διαθέσιμο» ελαιόλαδο σε όλη τη Μεσόγειο.

Κάπως έτσι, το 2026 δεν είναι χρονιά τιμολογιακής έξαρσης, αλλά ούτε και δραματικής κατάρρευσης. Είναι μια περίοδος εύθραυστης ισορροπίας. Οι παραγωγοί κρατούν στάση αναμονής όταν θεωρούν ότι η αγορά δεν τους αποζημιώνει επαρκώς. Οι έμποροι αγοράζουν πιο επιλεκτικά. Οι τυποποιητές παρακολουθούν στενά τις διεθνείς εξελίξεις. Και το σύνολο της αλυσίδας φαίνεται να κινείται με περισσότερη προσοχή από ό,τι στο πρόσφατο παρελθόν.

Εξαγωγές: η μεγάλη δύναμη και η μεγάλη αδυναμία

Το κρητικό ελαιόλαδο παραμένει βαθιά εξαγωγικό προϊόν. Και εδώ βρίσκεται η μεγάλη του δύναμη. Όμως στο ίδιο ακριβώς σημείο βρίσκεται και η μεγάλη του αδυναμία. Τα στοιχεία για τις κρητικές εξαγωγές δείχνουν ότι το ελαιόλαδο παραμένει πρωταγωνιστής στον αγροδιατροφικό τομέα του νησιού. Στο πρώτο εξάμηνο του 2025, το ελαιόλαδο στις κρητικές εξαγωγές έφτασε τα 139,8 εκατ. ευρώ, με μικρή αύξηση 0,6% σε

αξία αλλά εντυπωσιακή αύξηση 55,7% σε ποσότητα. Στο σύνολο του 2025, οι αναφορές για τα κρητικά προϊόντα τοποθέτησαν το ελαιόλαδο στα 216 εκατ. ευρώ, με αύξηση 3,7% σε αξία και 66,8% σε ποσότητα. Αυτά τα στοιχεία είναι η πιο πρόσφατη σταθερή βάση πάνω στην οποία πατά το 2026.

Η ερμηνεία τους, όμως, θέλει προσοχή. Η ισχυρή παρουσία του ελαιολάδου στις εξαγωγές της Κρήτης δεν σημαίνει αυτομάτως ότι όλη η αξία μένει στο νησί. Το παλιό, δομικό πρόβλημα δεν έχει λυθεί. Ένα σημαντικό μέρος του προϊόντος εξακολουθεί να φεύγει χύμα. Το Olive Oil Times ανέφερε το 2025 ότι περίπου το 30% του ελαιολάδου που παράγεται στην Κρήτη εξαγεται χύμα στην Ιταλία. Αυτό το στοιχείο είναι κρίσιμο, γιατί εξηγεί γιατί ένα προϊόν τόσο ισχυρό ως προς την ποιότητα δεν έχει πάντα αντίστοιχη απόδοση ως προς την προστιθέμενη αξία που απολαμβάνει ο τόπος παραγωγής του.

Με απλά λόγια, η Κρήτη συχνά πουλά εξαιρετική πρώτη ύλη και άλλοι πουλούν το brand. Το λάδι φεύγει ποιοτικό, αλλά χωρίς να συνοδεύεται πάντα από τη δική του ταυτότητα, το δικό του premium αφήγημα, τη δική του τελική εμπορική δύναμη στο ράφι. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν αξιόλογες κρητικές τυποποιητικές προσπάθειες. Αντιθέτως, τα τελευταία χρόνια έχουν ενισχυθεί πολύ. Όμως σε επίπεδο συνολικού μοντέλου, η μετάβαση από τη χύμα εξαγωγή στο επώνυμο προϊόν παραμένει ατελής.

Τζίρος και οικονομικό αποτύπωμα: τι κινεί πραγματικά το ελαιόλαδο στην Κρήτη

Το ελαιόλαδο δεν παράγει αξία μόνο όταν κόβεται το τιμολόγιο μιας εξαγωγής. Παράγει αξία σε όλη την αλυσίδα. Στο χωράφι, στο ελαιοτριβείο, στη μεταφορά, στην αποθήκευση, στην τυποποίηση, στην εστίαση, στον τουρισμό, στο λιανεμπόριο, ακόμα και στην εικόνα της Κρήτης ως γαστρονομικού προορισμού. Αυτό σημαίνει ότι όταν μιλάμε για τον «τζίρο του κλάδου», δεν μιλάμε μόνο για το άθροισμα όσων πωλούνται χονδρικά. Μιλάμε για ένα πολύ ευρύτερο οικοσύστημα οικονομικής δραστηριότητας.

Επειδή δεν υπάρχουν ακόμη οριστικά συγκεντρωτικά στοιχεία για όλο το 2026, ο πιο ασφαλής τρόπος ανάγνωσης της χρονιάς είναι να δούμε τη δυναμική. Η εξαγωγική βάση του 2025 ήταν πολύ υψηλή για την Κρήτη, με το ελαιόλαδο να παραμένει το πρώτο αγροδιατροφικό προϊόν του νησιού σε αξία. Οι τιμές παραγωγού στις αρχές του 2026 παρέμειναν αξιοπρεπείς, αν και χαμηλότερες από τα πρόσφατα υψηλά. Αυτό σημαίνει ότι ο συνολικός κύκλος εργασιών γύρω από το κρητικό ελαιόλαδο παραμένει μεγάλος, αλλά η σύνθεσή του αλλάζει: λιγότερη ευφορία, περισσότερη πίεση στα περιθώρια, μεγαλύτερη ανάγκη

για στρατηγική τοποθέτηση.

Για χιλιάδες οικογένειες της κρητικής ενδοχώρας, αυτό το προϊόν εξακολουθεί να είναι άμεσο εισόδημα. Για δεκάδες επιχειρήσεις, είναι ο βασικός εμπορικός άξονας. Για την τοπική οικονομία, είναι μια από τις λίγες δραστηριότητες που ενώνουν τόσο καθαρά τον πρωτογενή τομέα με τη μεταποίηση και τις εξαγωγές. Και ίσως αυτό είναι το πιο σημαντικό στοιχείο: το ελαιόλαδο παραμένει ένας από τους ελάχιστους κλάδους στην Κρήτη που εξακολουθούν να δημιουργούν τόσο ισχυρό νήμα ανάμεσα στο χωράφι και τη διεθνή αγορά.

Από το προϊόν στο brand: το στοίχημα της επόμενης δεκαετίας

Αν το 2026 αφήνει ένα καθαρό μήνυμα, αυτό είναι ότι η ποιότητα από μόνη της δεν αρκεί. Είναι αναγκαία, αλλά δεν είναι επαρκής συνθήκη επιτυχίας. Η νέα φάση της αγοράς απαιτεί brand, ιστορία, ταυτότητα, πιστοποίηση, σταθερότητα και δυνατότητα να σταθείς στο ράφι όχι μόνο ως «καλό λάδι», αλλά ως συγκεκριμένο, αναγνωρίσιμο και επώνυμο προϊόν. Η ευρωπαϊκή πιστοποίηση PGI για το κρητικό ελαιόλαδο, που αναδείχθηκε το 2025, κινείται ακριβώς σε αυτή την κατεύθυνση: να ενισχύσει τη συλλογική ταυτότητα και να δώσει πρόσθετα εργαλεία εμπορικής διαφοροποίησης.

Στη διεθνή αγορά του 2026, ο καταναλωτής δεν αγοράζει μόνο ένα λίτρο ελαιόλαδο. Αγοράζει προέλευση, αφήγημα, αυθεντικότητα, βιωσιμότητα, εμπιστοσύνη. Η Κρήτη έχει όλα τα συστατικά για να κερδίσει σε αυτό το πεδίο. Έχει ισχυρή γαστρονομική φήμη. Έχει τουριστική αναγνωρισιμότητα. Έχει ιστορικό βάθος. Έχει συγκεκριμένες ζώνες υψηλής ποιοτικής ταυτότητας, όπως η Σητεία, η Πεζά, οι Αρχάνες και το Κολυμπάρι, που έχουν ήδη συνδεθεί με ευρωπαϊκές πιστοποιήσεις. Το θέμα δεν είναι αν υπάρχει υλικό για brand. Υπάρχει. Το θέμα είναι αν ο κλάδος θα κινηθεί αρκετά συντονισμένα ώστε να το μετατρέψει σε μεγαλύτερη οικονομική απόδοση.

Το 2026 ως χρονιά επιλογών

Το κρητικό ελαιόλαδο δεν βρίσκεται σε κρίση ταυτότητας. Ξέρει τι είναι. Βρίσκεται, όμως, σε κρίσιμο σταυροδρόμι στρατηγικής. Θα συνεχίσει να στηρίζεται κυρίως στη φήμη της ποιότητας, ελπίζοντας ότι η αγορά θα ανταμείψει από μόνη της αυτό το πλεονέκτημα; Ή θα επενδύσει πιο αποφασιστικά σε επωνυμία, τυποποίηση, εξαγωγική διαφοροποίηση και σύγχρονο εμπορικό positioning;

Η απάντηση θα καθορίσει όχι μόνο τα επόμενα χρόνια, αλλά ίσως την επόμενη δεκαετία για τον κλάδο στο νησί. Γιατί το πραγματικό στοίχημα του 2026 δεν είναι μόνο

πόσο λάδι παρήγαγε η Κρήτη ούτε αν η τιμή έπιασε τα 4,30 ή τα 4,40 ευρώ το κιλό. Το πραγματικό στοίχημα είναι αν η Κρήτη θα καταφέρει να μετατρέψει μια αδιαμφισβήτητη ποιοτική υπεροχή σε πιο σταθερή, πιο έξυπνη και πιο δίκαια κατανομημένη υπεραξία.

Και αυτό είναι τελικά το πιο ενδιαφέρον στοιχείο αυτής της χρονιάς. Το κρητικό ελαιόλαδο παραμένει «υγρός

χρυσός». Όμως το 2026 δείχνει ότι ο χρυσός αυτός χρειάζεται πλέον νέα εργαλεία για να αξιοποιηθεί πλήρως: καλύτερη οργάνωση, μεγαλύτερη εξωστρέφεια, περισσότερη εμπορική αυτοπεποίθηση και λιγότερη εξάρτηση από το χύμα μοντέλο. Η ποιότητα είναι εκεί. Η διεθνής αναγνώριση επίσης. Το ερώτημα είναι αν η αγορά του νησιού είναι έτοιμη να περάσει στο επόμενο στάδιο.

